

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

„Ca niște copii ascultători nu vă mai potriviți la faptele de altădată, când erați în neștiință, ci după pilda dată de Sfântul care v'a chemat, fiți și voi sfinți în toate purtările voastre.“

I Petru, 1 14.

PREOȚII ȘI MAGISTRATURA

Ziarul „Națiunea Română“ din orașul nostru, a publicat zilele trecute un articol intitulat „Preoții ca judecători în sate“ — menit să trezească discuții în opinia publică.

Autorul, un tânăr și des- toinic gazetar, preocupat de viața satelor noastre, grav tulburată de molima proceselor penale și civile, vine cu o sugestie pe cât de originală pe atât și de îndrăzneată: *Statul să investească pe preoți cu atribuții de judecători.* Prin aceasta s'ar aduce o sigură stăvilire în valul proceselor ce inundă țărâna românească.

Pentru susținerea acestei idei, autorul prezintă câteva argumente plausibile, silindu-se să semnaleze și obiecțiunile ce se pot ridica împotriva lor. Asume ne spune, că preoții au îndeplinit — în trecut ca și astăzi — pe temeiul funcțiunii lor, o „covârșitoare putere judecătorească“, iar cultura academică de care dispun le-ar permite să răspundă cu succes și unor însărcinări, rezervate azi numai pe seama justiției.

O astfel de soluție ar fi compatibilă și cu doctrina Bisericii, care cere ca neînțelegerile dintre credincioși să fie lichidate pe cale pașnică, dar ar răspunde și postulatului unei justiții mai ideale, prin faptul că autoritatea morală a preotului și posibilitățile lui de a cunoaște toate împrejurările împreunărilor, sunt incontestabil mai mari decât ale magistratelor dela oraș.

Prin urmare, îndată ce constatăm că *in fapt* preotul face azi pe judecătorul în atâtea certuri și litigii locale, n'ar fi prea greu să se găsească și *in drept* formula necesară de consacrare a instituției *preotului-magistrat.*

Așa se rosteste autorul propunerii, așteptând cuvântul factorilor puși în dezbateri de domnia sa.

Din parte-ne recunoaștem, că problema este interesantă și chiar ispititoare, pentru că vi-

zează un *spor de bine* pe seama poporului nostru, bătuit încă de ignoranța robiei de ieri. Cine nu știe cât de numeroase sunt conflictele la sate pentru călcarea brazdei și vătămarea omoarei, cari se traduc în procese lungi, purtate cu patimă și înverșunare, până la ruinarea părților. *Ură și sărăcie* — iată ce rămâne pe urma judecăților infinite dintre țărani.

Și atunci e firesc, să ne gândim înainte de toate la intervenția *Bisericii*, care prin slujitorii ei sfințiți poate îmblânzi și adeseori vindecă aceste diabolice biciuri spre rău ale sufletului omenesc.

Preoții au și făcut operă de împăciuitori, mai ales în vremea veche, când țăranul se teme de oraș și de oamenii lui străini, încredințându-și tainele și durerile exclusiv *părintelui*, ca trimis al lui Dumnezeu.

Dar atmosfera aceasta patriarhală nu mai este astăzi. Societatea a evoluat, diferențierile s'au accentuat, instituțiile de drept s'au cristalizat, făcându-se o disjungere completă a spiritualului de temporal. Trăim în Stat organizat, cu constituție modernă, ce consacră doctrina separației puterilor, și exercitarea lor prin corpuri profesionale distincte. O confuzie a vocațiilor în regimul juridic de azi, nu mai este posibilă.

Pe de altă parte, chiar dacă am admite teoretic — de dragul discuției — posibilitatea sugestiei lansate, practic ea n'ar putea fi realizată. Mai întâi, pentru că magistratura cere o vastă cultură juridică și o deplină orientare în labirintul tot mai covârșitor al legislației, pe cari clerul nu le poate dobândi. Al doilea este greu să ne imaginăm un preot instrumentând un proces, ordonând expertize, făcând descinderi, dirijând pledoarii, pronunțând sentințe și recurgând la *forța publică* pentru executarea lor. Azi cine ne garantează, că rudele împri-

naților din sat, n'ar încerca să influențeze desbaterile prin amenințări și violențe, după ce vor fi împrumutat puțin curaj în *cârciuma* pârâului?

Care va fi în asemenea împrejurări situația preotului, silit să-și trimită la pușcărie — în virtutea legii — pe unul din credincioșii săi?

Faptul, că preoții sunt angajați și în politică nu va inclina balanța judecății spre acuzatul, din întâmplare membru al aceluiaș partid?

Iată dificultăți, ce-ar putea fi înmulțite la un examen mai amănunțit.

În schimb ni se pare, că păstrând exclusiv funcția sacră ce i s'a hărăzit, preotul poate înfăptui infinit mai mult și în ordinea păcii juridice a satului.

Căci puterea *Evangheliei* este suverană, așa cum au dovedit-o veacurile de experiență creștină în istoria omenirii.

Ea este codul cel mai desăvârșit, prin care pot fi combătute cu succes devierile omenesti de pe linia păcii și a armoniei morale. Prin harul sfânt al *tainelor* se domesticesc instinctele primare, se potolesc patimile și se previn crimele, umanizându-se sufletele spre a se uni pe pământ în marea *iubire* coborâtă din ceruri.

Ori unde preotul a lucrat ca un inspirat al chemării lui dumnezeiești, fructificând fără preget darurile mântuirii, satul s'a ridicat deasupra rigorilor codului penal.

Rămâne deci bine stabilit, că *patrafirul* preotului reprezintă, și în ordinea juridică a societății, o forță educativă ce depășește *roba* magistratului.

—∞—

Problema tineretului universitar.

— Răspunsul prof. Sextil Pușcariu. —

Din inițiativa tânărului ziarist Horia Stanca, gazeta „Națiunea Română“ a întreprins o anchetă printre profesorii universitari cu privire la arzătoarea chestiune studentescă. Cel dintâi răspuns l-a dat savantul prof. *Sextil Pușcariu*, președintele FOR-ului. Ne facem o plăcere reproducându-l în foaia noastră.

— Ce credeți domnule profesor, despre tineretul actual în raport cu cel antebelic?

— Între tineretul de azi și cel antebelic văd o mare deosebire. Copii ai secolului al XIX. tinerii de dinainte de război subordonau impulsunile lor generoase rațiunii; credeau că logica trebuie să elimine misterul și că materia este factorul de căpetenie de care depind faptele noastre.

Tineretul de azi a scuturat lanțul în care mașinile au robit pe cel ce le inventase; setea lui de spiritualism caută să treacă dincolo de realitate; reînvierea creștinismului l-a făcut pe om iarăși prieten omului, gata să se sacrifice pentru semenii săi.

— Există vre-o deosebire între naționalismul tineretului de dinainte de război și naționalismul tineretului de astăzi?

— Între naționalismul tineretului de dinainte de război și între al celui actual există deosebirea firească dictată de marea realizare dela 1918. Idealul național era atunci: întregirea neamului, eliberarea fraților de sub jug străin. Ar fi fost un păcat de neiertat, dacă, după ajungerea acestui ideal, ideea națională ar fi fost înlocuită cu clișeele primejdioase ale internaționalismului: dreptate socială, pacifism cu orice preț, etc. Unitatea noastră națională avea să fie numai temelia din care creștea noul naționalism, alimentat din dorul de a ridica poporul român întregit la culmile la care bogățiile lui sufletești, intelectuale și materiale îi dă dreptul să se înalte și îi impun datoria să aspire.

— Care ar fi, după D-voastră, mijlocul cel mai indicat de participare a tineretului în viața publică.

— Mijlocul cel mai indicat de participare a tineretului la

viața publică este ca bătrânii să le dea tot mai mult prilejul să arate ce poate. Încăpăținarea celor ce continuă să fie înfipti, cu toate convingerile lor în secolul al XIX-lea, de a rămâne la posturile de conducere, fără să înțeleagă și să prețuiască concepțiile nouă, este mai condamnabilă decât dorința legitimă a tineretului de a se arăta utili națiunii. Cu atât mai mult, cu cât cea mai mare parte a acestui tineret nu se gândeste la folosul imediat și personal ce poate răsări din lupta lupta lui națională. Nimic pentru sine, pentru țară tot — este

lozinca adevăratului patriotism.

— Ce credeți că ar trebui să se facă în actualele circumstanțe pentru spiritualizarea tineretului?

— Nu cred că pentru spiritualizarea tineretului ar trebui „să se facă“ ceva. El simte în măsură atât de mare trebuința de spiritualizare, încât n'ar trebui decât să fie urmărit cu dragoste în dezvoltarea lui, sfătuit la caz de nevoie, dar nu împiedecat. Experiența celor oțeliți în luptă poate fi oricând folositoare tineretului; teama bătrânilor de a ceda locul tineretului, n'a putut nicicând opri mersul istoriei.

Sf. Evanghelist Luca medicul.

— Conferința prof. V. Papilian. —

Duminecă, în 11 Aprilie a. c. în cadrul conferințelor organizate de Societatea Femeilor Ortodoxe, a conferențiat eminentul scriitor creștin și pasionatul om de știință, dl prof. univ. Victor Papilian, în sala II, a Universității, despre „Sf. Evanghelist Luca medicul“. Au asistat: P. S. Sa, Episcopul Nicolae Colan, Păr. Consilier A. Ludu, Arhid. Dr. Ion Vască, d-nii prof. univ. I. Mateiu, V. Bologa, G. Stănescu, G. Moroiu, d-na Sanda I. Mateiu, etc.

Dl prof. Papilian, își începe conferința, spunând că Evanghelistul Luca redă viața Mântuitorului pentru oamenii de știință, mai bine ca oricare alt evanghelist, dat fiind că înainte de a fi încreștinat, a fost medic și deci posedă întreaga cultură științifică a epocii sale. Pentru a prinde însă eternul Evangheliei, nu e destul să o cetim odată, sau de

două-ori, ci trebuie s'o cetim de câte-ori ne e cu putință, căci după Merejkovski, Evanghelia e o „carte ciudată, niciodată n'ai citit-o complet“. Totdeauna găsești în ea ceva nou. Omul de știință de azi, în versetul „Am găsit și eu cu cale, prea bunule Teofile, după ce de la obârșie, am urmărit toate cu deamănuntul, „să ți-le scriu cu bună rânduială“ (I, 3) găsește metoda de cercetare în domeniul științei pozitive (de la obârșie, începând cu cauzele faptului pe care-l studiem, cu deamănuntul, analitic, cu bună rânduială, metodic).

Spre a înțelege mai bine personalitatea evanghelistului Luca, prezintă starea socială morală și a științei medicale în epoca Mântuitorului.

În ce privește medicina, în Imperiul Roman ea era mai mult un monopol al Grecilor. Romanii cre-

deau că vindecările le săvârșesc Zeii. În timpul lui Cato, chiar au expulzat pe medicii greci (fiindcă introduceau luxul, corupția la Romani). La Greci, în epoca Mântuitorului, știința medicală era dezvoltată, mai ales prin școala din Alexandria. Asclepiade a rămas celebru prin vindecările cari nu se puteau săvârși nici cu tăblițele lui Orfeu, nici cu ierburile lui Esculap. Herofil a studiat creierul, făcea disecții. Eratostrat e primul care susține circulația sângelui. Mai amintește pe Tenisant, Cels (patolog) Pliniu cel Tânăr (farmacolog) Dioscoride. În filosofia timpului, se prefera eclecticismul. Unii chiar ziceau că merg la Lyceu cu Aristotel, la Academie cu Plato, în Portic cu Zenon, etc.

Sf. Evanghelist Luca era grec, dotat cu alese însușiri sufletești. Desigur cunoștea toată știința epocii sale. Dovada cea mai bună despre alesele sale însușiri e faptul, că genialul apostol Pavel l-a ales „tovarăș de lucru“.

În evul-mediu se spunea că Sf. Luca s'a ocupat și cu pictura și deci el ar fi primul pictor bisericesc. Se afirma că ar fi făcut o pictură care reprezenta pe Mântuitorul și una reprezentând pe Maica Domnului.

Mulți teologi relevă importanța deosebită a Evangheliei Sf. Luca. (Fr. Schleiermacher, Bauer, M. Goguel, etc).

Obiecțiunile aduse împotriva Evangheliei Sf. Luca, fac parte din categoria încercărilor de negație a creștinismului și a Mântuitorului. Volney spune că Isus e „om deificat“, Bauer că avem de a face cu un „mit“. Sunt însă și Evrei cari nu contestă pe Isus. Babel îl numește „marele nazarinean“, St. Wiese spune

că e unul din fiii sublimi ai popoului iudeu. Clausner, un savant iudeu contemporan, citând pe Welhausen, afirmă că Isus n'a fost creștin ci iudeu. Creștinismul după el, n'ar fi decât un sincretism între iudaism și filosofia greacă. Ceva similar susținea și Renan, când afirma că creștinismul nu începe cu Isus, ci cu Profetul Isaia.

Între iudaism și creștinism e însă deosebire capitală. *Evreii voiesc cerul spre a dobândi pământul, noi creștinii dăm pământul pentru câștigarea cerului.*

Dl prof. Victor Papilian, își începe conferința magistrală, vorbind despre raportul dintre religie și știință. Știința se ocupă cu studierea realității pentru a o putea stăpâni. E un sistem de cunoștințe necesare pentru apărarea noastră. Dar omului i se pun o serie de probleme: de unde venim ce e moartea, unde ne ducem, la cari știința nu poate răspunde. La acestea răspunde numai religia, ale cărei adevăruri — ca și minunile — nu sunt neraționale ci sunt supra-rationale.

Cel mai tipic reprezentant al armoniei dintre știință și religie, este Sf. evanghelist Luca. I. E. N.

Conferința scriitorului Gala Galaction. Afize albastre lipite prin oraș ne-au vestit, că scriitorul Gala Galaction va ține o conferință religioasă la Cluj cu subiectul „Adevăruri elementare“ — sub auspiciile Agru-lui. Cum conferințiarul nu este altul decât păr. Grigorie Pișculescu dela Facultatea teologică ortodoxă din Chișinău, ne întrebăm dacă s'a gândit la impresia ce-o va lăsa gestul său în cercurile Bisericii ardelenne. Căci sunt aici tradiții vechi, cari se respectă, fără a jigni pe alții.

FOILETON

Vechiul Testament și creștinismul.

„Prin negarea revelațiunii supranaturale sub orice formă, raționalismul reduce Biblia în rândul operelor ordinare, literare din domeniul cugetării religioase naturale, egale cu sferile sacre ale tuturor celorlalte religii... O despoae cu desăvârșire de elementul supranatural, divin. Astfel se combate el singur prin faptul ce ne servește ca bază a credinței noastre, în revelațiunea lui Dumnezeu supranaturală în genere și în deosebi a credinței în Biblie, ca un cuvânt scris al lui Dumnezeu“ (Svetlov ibid. p. 57).

Liberalismul este considerat nedemn, de prea multe preocupări în jurul lui. Nu aduce în teologie nimic altceva decât: negare a tot ceea ce constituie temeiul credinței creștine (Svetlov, ibid. 58).

I. Gh. Savin în cap. „Liberalismul“ din scrierea: „Curs de Apologetică“ vol. I. București, 1935, p. 68-32, după ce stabilește principiul liberal: „libertatea absolută în interpretarea scripturei“; de aci acuza adusă apologetice creștine, că nu este complet liberă în argumentarea ei, spune: „Pentru credință, adevărul este conformarea cu dogma însăși a cărei autoritate o dă biserica în totalitatea ei și o garantează. Isus Hristos, care s'a numit el însuși: Calea, adevărul și viața, Hristos, Biserica, nu rațiunea, care se vrea singură stăpână pe aflarea adevărului. În ultima instanță însă, rațiunea însăși,

de căteori a încercat să-și fixeze singură o certitudine în aflarea adevărului, tot în Dumnezeu și-a aflat sursa și ultimul refugiu...“

„Ceice vor totuși să creieze o stare de exclusiune între revelație și adevăr, nu slujesc atât adevărului, cât unui anumit fel de a privi adevărul, ale cărui victime sunt și moderniștii catolici și liberalii protestanți. E vechiul agnosticism cantian, îmbrăcat fie în haina imanentismului blondelian, fie a intuiționismului bergsonian, a psihologismului jamesian, sau a liberalismului protestant. Căci deși și unii și alții spun că păstrează intactă ființa lui Dumnezeu, persoana Mântuitorului și autoritatea sf. Scripturi, pe cari chiar vor să le apere, prin noua lor Apologetică în fond ei le neagă, întrucât schimbările ce le propun privesc esența religiei și nu accidentele ei.“

„Religia trăește din această concepție generală despre lume și viață, pe care ea o are pe cale de revelație. Încercarea științelor de a-și substitui adevărurile lor contingente și de fapt adevărurilor eterne, pe cari omul le are prin religie, este flagrantă ori și foarte frecventă încălcare de atribuții. Aceasta este și sursa antagonismului dintre aceste două concepții, una: creștină și alta necreștină.“

Aceeași atitudine hotărâtă împotriva principiului de negație a tot ceea ce este supranatural în izvorul principal al creștinismului sf. Scriptură“ la:

1. Dr. E. Gutberlet „Lehrbuch der Apologetik“ vol. II, ed. 3 Münster 1904, în capitolul despre combaterea raționalismului teologic, p. 13: „Este o închipuire plină de mândrie a spune, că rațiunea trebuie să ajungă la cunoașterea adevărului prin

propriile ei străduințe, fiind nedemn a cere credință oarbă, ceea ce poate fi o trebuință pentru popoarele necivilizate, pentru omenire în copilăria ei, nu însă pentru omenirea cultă. Căci dacă chiar și pentru adevărurile naturale, și pentru toți oamenii, în afară de cunoașterea rațiunii, mărturia altora este un important izvor de cunoaștere — atunci pentru cunoașterea religioasă, mărturia divină nu este numai folositoare, ci precum vom vedea și moralicește necesară; — atât de slabă și nesigură este mintea omenească tocmai în acest domeniu. Prin aceasta însă drepturile ei nu sunt lezate: ea nu crede orbește, ci numai după deplina convingere, că Dumnezeu a vorbit, care nu poate greși, nici înșela. A se pleca cu credință în fața adevărului absolut, nu este nedemn, nici chiar pentru cea mai profundă rațiune.“

„Că rațiunea omenească nu este singura și cea mai înaltă normă a cunoașterii adevărului, rezultă și din greșelile, îndoelile și nesiguranța ei...“

„Rațiunea fiecăruia are aceleași drepturi: deci ceea ce ei li apare adevăr, este adevăr pentru ea, și nu voește să recunoască o normă superioară. Dar vădit este, că diferiți indivizi ajung în conflict unii cu alții, prin aceasta orice adevăr obiectiv este înlăturat, precum afirmă Protagora, că numai de un adevăr individual poate fi vorba. Astfel îndumnezeirea plină de mândrie a rațiunii, duce la completa ei nimicire.“

2. Dr. Th. Specht „Lehrbuch der Dogmatik“ vol. I, ed. 3, Regensburg 1935, pag. 45-48 în cap. „Cunoașterea supranaturală a lui Dumnezeu, și raportul ei față de cunoașterea naturală.“

Ce poate gândi contele Bethlen.

Sub acest titlu „Neamul Românesc” publică următorul articol, semnat de d. prof. N. Iorga:

„Am cetit cu uimire lunga expunere prin care, pus la cale de cine o fi, dar fără îndoială nu de dorința unei adevărate înțelegeri care cere, ca primă condiție, o revizuire de conștiință de care nici fostul președinte de Consiliu ungar, nici cei cari-i samănă nu sunt capabili, contele Bethlen ne oferă o înțelegere.

O înțelegere care pleacă dela declarația formală că Ungaria nu poate să renunțe la nimic din ce-a avut, ci așteaptă „roata norocului”, dar e gata să amâne revizuirea pe care și-o rezervă, — întocmai ca și cum cine se gătește să te ucidă, ți-ar arăta arma, însă s'ar îndatori să te suprime numai a doua zi, dacă-l vei pofii la masă și-i vei face un frumos cadou.

Nulitatea propunerii făcute de un om care declară că, da, nu ne iubim și nu ne putem iubi, e evidentă. Dar sunt curioase și, ierte-

mi-se cuvântul, cu totul ridicule argumentele.

lată-le.

Nu ne-am iubit când eram în Tripla Alianță? — Nici așa nu ne-am iubit, doar că făceam ceva ca „amiciție” pentru Austria, și pentru Austria din cauza Germaniei.

Și, totuși, eu, Iorga, agitam, iar acum nu pot ungerii să facă tot așa. Dar eu apărăm dreptul neamului meu în vechea lui țară, iar iredentismul ungar cere pentru rămășițele unei cuceriri, o țară care nu-i aparține.

Se adaugă că România a chinuit pe minoritarii unguri, pe când Românii de supt Coroana ungară trăiau ca în raiu. Ce se poate răspunde? Câteva măsuri de simplă preservare națională sunt puse alături de regimul temnițelor politice.

„Suntem departe de dragoste”, scrie paladinul dreptului maghiar. Pentru d-sa așa e, și de aceea să ne lase în pace. Pentru mii și mii de unguri de a căror naționalitate nu se atinge nimeni și cărora li-am dat pământ, lucrul se prezintă altfel.”

Niculae, prin ultimele scrisori din 9 Aprilie, trimise Majestății Sale Regelui și Președintelui Consiliului, prin care Alteța Sa Regală afirmă hotărârea nestrămutată de a nu renunța la căsătoria Sa — Consiliul a avizat că este cazul a se aplica art. 13 din Legea pentru Actele Civile ale Membrilor Familiei Domnitoare, Prin această aplicare Alteța Sa Regală Principele Nicolae încetează de a mai face parte din Familia Domnitoare și pierde toate drepturile și prerogativele legate de această calitate.

Consiliul a hotărât, în acelaș timp, publicarea raportului Consiliului de Miniștri.

Sărbătorirea prof. A. C. Cuza. Așa cum s'a desfășurat Duminică trecută la Ateneul din București, sărbătorirea octogenarului îndrumător al neamului a luat proporțiile unui eveniment istoric. Marile instituții de cultură ale țării, în frunte cu Academia Română, au adus prin glasul unor fruntași consacrați, cuvântul de admirare și recunoștință celui ce s'a afirmat timp de 60 de ani cu atâta strălucire și consecvență. Din partea Bisericii noastre au rostit cuvinte însuflețite I. P. P. Patriarh Miron, I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan și P. S. Episcop Vartolomeu al Râmnicului, subliniind concepția creștină a luptei duse de marele profesor moldovean. A răspuns tuturor profund emoționat sărbătoritul, mărturisindu-și bucuria nemărginită, că i-a fost dat să vadă cum țara îmbrățișează credințele sale naționale, asigurând triumful lor apropiat.

Număr festiv. Cronica Hușilor închină numărul ei pe Martie aniversării de trei ani dela alegerea P. S. Episcop Nifon Criveanu. O serie de colaboratori destoinici aduc sin-

cere cuvinte de omagii Ierarhului tânăr, care prin virtuți alese, energie și talent a desfășurat în acești trei ani o remarcabilă operă bisericească. Animator duhovnicesc și gospodar priceput a adus rânduială în Eparhie, sporindu-i prestigiul și posibilitățile viitoare. S'a dovedit, cum se bănuia dela început, unul din Episcopii cei mai capabili. Ne asociem cu plăcere la bunele urări ce i se aduc P. S. Chiriarh la acest popas de rodnică muncă bisericească.

Conferințe protopopești în Moldova. După exemplul bisericii ardelenne, I. P. S. Mitropolit Nicodem a chemat la o conferință în Iași pe toți protopopii eparhiei spre a discuta cu ei problemele dela ordinea zilei. S'au examinat raporturile dintre preoți, aceștia și Ierarh, cu oamenii politici, cu credincioșii, s'a insistat asupra stilismului încă nelichidat, asupra misionarismului și propagandei în străinătate pentru apropierea cu biserica anglicană. S'a constatat nevoia unui colportaj mai întins cu cărți religioase tipărite la Mănăstirea Neamțu și organizarea bibliotecii eparhiale, care să stea la îndemâna Clerului. Conferința de încercare s'a dovedit folositoare, și ea va intra acum în practicile eparhiei, ca un mijloc de promovare a intereselor bisericești.

O sugestie justă. Un magistrat pensionar din Ardeal publică în „Universul” o scrisoare, propunând ca toți străinii cari cer să-și schimbe numele cu unul românesc să facă și trecerea la credința românilor. Căci numai așa se va putea crede, că ei nu-și schimbă numele dintr'o speculă meschină, ci vor în mod sincer să se asimileze cu neamul românesc.

INFORMAȚIUNI

Comunicatul Consiliului de Coroană. Majestatea Sa Regele, sesizat de raportul Consiliului de miniștri, a convocat la Palatul Regal în ziua de 9 Aprilie ora 20, un Consiliu de Coroană, care a avut loc cu participarea președintelui Consiliului, a membrilor guvernului și a domnilor: mareșal Al. Averescu, Al. Vaida-Veovod, Nicolae Iorga, mareșal Presan, C. Argetoianu, Octavian Goga,

Ion Mihalache, Grigore Iunian, C. I. Brătianu, Grigore Filipescu, Gheorghe Brătianu.

Consiliul de Coroană a luat în cercetare raportul Consiliului de miniștri către Majestatea Sa Regele, privitor la clarificarea situației Alteței Sale Regale Principele Nicolae.

In urma deliberărilor ce au avut loc și luând act și de declarația categorică făcută de Alteța Sa Regală Principele

„Conținutul cunoașterii supranaturale a lui Dumnezeu, curge din revelația lui Dumnezeu, adică din acea descoperire, care a început în Paradis își găsește continuarea în patriarhi și profeți, în general în scrierile Vechiului Testament și-și ajunge desăvârșirea în Hristos și apostoli. Revelația lui Dumnezeu și adică revelația supranaturală, sau pozitivă este astfel izvorul cunoașterii supranaturale a lui Dumnezeu”, (pag. 46).

În fine nici nu poate fi concepută o altă atitudine din partea oricărui adevărat creștin față de principiul liberal, decât cea luată de dogmatiști. Negația liberală mai potrivit se încadrează în concepțiile atee, sau panteiste despre lume, decât în concepția creștină.

Despoiarea sf. Scripturi de tot elementul supranatural, înseamnă, înjosirea creștinismului la o religie naturală, înseamnă în ultima analiză dărâmarea temeliei pe care este zidit. Un creștinism lipsit de revelația divină, depozitată în Vechiul și Noul Testament, fără minuni, nu mai este creștinism. Un creștinism a cărui doctrină nu reprezintă adevărul descoperit de Dumnezeu, prin profeți iar la plinirea vremii prin propriul său fiu, nu se impune cu necesitate, nu obligă.

Descoperirea divină îi imprimă toată puterea, toată superioritatea. Vine în ajutorul rațiunii omenesti, care s'a dovedit neputincioasă în cunoașterea adevărului absolut. Îngrădește astfel rațiunea de a se avânta în domenii cari depășesc puterile ei fiind amenințată la orice pas să greșească. Da, libertate rațiunii până unde poate pătrunde, dar nu în sfere cari se suprapun puterilor ei. Însași

puterea limitată a rațiunii reclamă cu necesitate descoperirea divină.

Rațiunea singură nu poate satisface adâncul năzuinței omenesti după cunoașterea adevărului absolut, după fericirea ce rezultă din această cunoaștere. Este numai un singur drum al acestei cunoașteri; descoperirea divină și numai o fericire vecinică: ceriul creștin. Din ceriu se revarsă pe Pământ o lumină strălucitoare, ce umple de lumina cunoașterii superioare sufletul omenesc.

În această reflexiune avem nu numai dovada pentru existența supranaturalului, ci și cel mai adânc temei al necesității descoperirii lui.

Ceeace distruge prin negarea supranaturalului, caută să se construiască prin evoluționism. Al doilea principiu al liberalismului, este deci evoluționismul. Evoluționismul larg, nelimitat aplicabil în toate sferile vieții. Creștinismul însuși ar fi un produs al evoluției vieții religioase umane.

Este incontestabilă valoarea științifică a acestui principiu în anumite domenii ale vieții. În viața religioasă însă nu poate depăși anumite granițe. În special în creștinism nu poate fi privit ca creator al creștinismului.

În opoziție cu presupunerea liberală, cea mai avansată formă a vieții religioase „monoteismul” istoricește se dovedește, că nu apare la sfârșitul evoluției, ci chiar la început.

„E greșit a considera fetișismul drept religie a popoarelor primitive, când în realitate ele sunt monoteiste” (v. Michelitsch op. cit. p. 211).

Monoteismul este religia primară a popoarelor străvechi — animismul, șamanismul, fetișismul,

politeismul sunt forme religioase, cari reprezintă o decadentă dela monoteism.

„Tot mai mult se accentuează o schimbare a punctului de vedere științific. A. Lang, Howitt ș. a. sunt copleșiți de numeroasele dovezi asupra reprezentărilor superioare despre Dumnezeu la popoarele primitive” (Schuster u. Holzammer „Handbuch zur Biblischen Geschichte”, ed. VII, vol. I. Freiburg-Breisgau, 1910, p. 251).

Cercetările istorice asupra religiunii babilonenilor, assirienilor, egiptenilor etc., ajung la constatarea că în ele luminează câteva raze ale unei religii străvechi superioare, reminiscențe din timpuri mai bune.

Panbabilonismul pentru religiunile vechiului Orient a adus dovada, (care a fost dată deja pentru religiunile arice și ost-aziatică de Max Müller ș. a.) că adică reprezentările superioare și mai curate despre Dumnezeu ale celor vechi, sunt cele primare, și că în decursul timpurilor a intervenit o degenerare, o depravare. Pe temeiul materialului documentar ce ne stă la dispoziție se poate afirma cu toată siguranța științifică că: 1. După cele mai vechi dovezi și tradiții ale popoarelor, cea mai veche concepție despre Dumnezeu n'a fost politeismul, ci monoteismul; 2. Că la cele mai multe popoare se poate cunoaște o continuă depravare religioasă; 3. Că și la cele mai inferioare popoare se află o concepție mai înaltă, decât în fetișism, totemism, animism, cari până acum au fost considerate drept cele mai primitive forme ale religiei (Schuster u. Holzammer, ibid. p. 252-253).

Prof. L. G. MUNTEANU

SE TREZESC SECTARIII

Într'adevăr se trezesc „din somnul cel de moarte, la care-i adânciră cumplitii noștri dușmani“ ani de zile făcându-i robi și unelte planurilor lor de subminare a Statului și a Bisericii strămoșești.

Abia acum încep să vadă acești rătăciți, că pe altarul de jertfă al unității neamului, pe care moșii și strămoșii au picurat sânge curat, ei au lăsat să cadă doar picurii de otravă a rătăcirii lor, rupând dela trupul neamului și de sub aripile ocrotitoare ale Bisericii pe frații lor mai mici.

Și iată-i, că după un somn lung în hrubele sectare încep să se trezească; după o rătăcire îndelungată încep să deschidă iarăș ușa bisericii pe care scui-pau până acum.

În parohia de munte Brădești protopopiatul Aiud, acești rătăciți erau în mare număr, cu casă de rugăciuni și bine organizați.

Se părea atunci că ei duc întreg satul la rătăcirea lor. Avântul lor de expansiune n'a durat mult, căci Ven. Consistor numește în această parohie pe pâr. Laurențiu Groza, un preot bun și harnic. El se așterne pe lucru din primele zile. Par'că-l văd cum își lua sf. Scriptură în mână și inima în dinți și colinda după amezile întregi pe la casele sectarilor, discutând și demonstrându-le cu citate adevărul până în ceasurile târzii din noapte.

Eu adesea îi ripostam: „Lasă-i

în pace, că sectarii sunt încăpăținați.“

— „Nu pot — îmi răspundea — trebuie să le arăt adevărul întreg și să-i readuc în sânul bisericii din care au plecat.“

Într'adevăr lupta dârză și credința neștrămutată a pâr. Laurențiu n'a rămas fără roade, căci în zilele trecute au revenit în sânul maicii noastre biserici, următorii sectari:

1. Ioan Ștefănuț zis (Bordănel), proprietarul casei de rugăciuni; 2. Spiridon Maxa, împreună cu un fiu al său de 10 ani pe care l-a botezat sub numele de Iosif și Anastasia Ștefănuț cu fetița sa Maria.

Ei mărturisesc că, lăcomia de bani stăpânește poftelile predicatorilor lor. Predicatorul Cosma din Aiud îi cerceta numai când avea de luat bani dela ei. Apoi s'au convins că învățăturile și slujbele sectare sunt lipsite de harul sfințitor al Tainelor ortodoxe, care au darul de a renaște și spiritualiza ființa sufletească a omului păcătos. De aceea ziceau ei: „Dacă arunci un câine în apă, tot câine rămâne și după ce iese din apele sectarilor.“

Nu vrem să răpim nimic din satisfacția intimă a pâr. Laurențiu, atunci când afirmăm că succesul pastoral al Cucerniciei Sale ne bucură pe noi preoții din Munți, care luptăm din greu cu sectarii și cu condițiile neprielnice unei adevărate pastorării. Pr. GRIGORIE TRIMBIȚAȘ

Sugestia nu este lipsită de interes, și ea ar merita atenția Ministerului de justiție ca și a presei naționale.

Vin sancțiunile. În numărul trecut am stăruit asupra literaturii imorale, arătând acțiunea salvatoare la care s'a angajat Academia Română. Guvernul și autoritățile judecătorești s'au sesizat imediat, ordonând arestarea lui Geo Bogza, autorul versurilor imunde din cartea „Poema-invectivă.“ Parchetul de Ilfov a confiscat toate exemplarele în comerț, tot așa și romanul „Bagaj“ de H. Bonciu, deasemenea arestat, pe motiv că ele contravin dispozițiilor din noul cod penal. Amândoi autorii detracți au fost aduși la Parchet spre a li se lua interogatoriu. Ne bucurăm de acest început de profilaxie morală și sperăm că el va fi dus înainte contra tuturor pornografilor literari, cari otrăvesc tineretul de azi.

O nouă religie în Germania. Statul german național-socialist va începe în curând o mișcare a „Cunoașterii germane a lui Dumnezeu“ care va fi ca o religie de stat.

Generalul Ludendorf, care este șeful acestei mișcări, a adresat un mesaj aderenților săi în care se spune între altele că germanii cari vor profesa religia „Cunoașterii germane a lui Dumnezeu“ — adică noul păgânism al generalului Ludendorf — se vor bucura de o e-

galitate deplină de drepturi ca și concetățenii lor cari au aderat la confesiunile religioase de care vorbește art. 24 din programul partidului național-socialist.

Generalul Ludendorf invită pe aderenții mișcării sale să lupte în cadrul statului național-socialist contra forțelor cari vor să sape baza tânărului stat rasis. El declară apoi că biserica catolică este cea mai primejdioasă dintre aceste forțe, amenințând existența statului german.

Burse studentești. În urma noului regim universitar, care a închis căminele județene, Ministerul Educației naționale a hotărât să acorde 1500 burse noi, pe cari le-a și repartizat centrelor universitare. Clujului i s'au atribuit 250 burse, dintre cari Academiei noastre teologice abia 5, ceea ce este prea puțin. Bursele

sunt de câte 1500 Lei lunar și se acordă numai studenților săraci, cari și-au luat examenele cu mențiunea „bine.“

Francmasoneria în Germania. Ministerul de război a dat o circulară prin care interzice formal ofițerilor și soldaților din armata germană de a face parte din lojile masonice sau alte organizații similare. Circulara enumără 38 hrube și societăți secrete ori publice prohibite pentru oștire, precizând că cei cari nu le-au părăsit la timp sunt excluși dela avansare.

Iată o măsură înțeleaptă, care poate fi luată de toate țările amenințate în viitorul lor de aceste organizații primejdioase. Mai ales armata trebuie păzită de otrava dușmanilor de moarte ai lui Hristos, Dinastiei și Națiunii.

Lupta dintre catolicism și hitlerism. Cum era de așteptat conflictul izbucnit între Berlin și Vatican se întinde luând forme din ce în ce mai grave. Anume Hitler răspunde enciclicii adresate lumii întregi, în care se face apel la conștiința catolică spre a condamna actele Germaniei. Führerul declară, că național-socialismul nu poate îngădui catolicismului să se constituie stat în stat și să dicteze Guvernului. Catolicii reprezintă abia o treime din populația Germaniei, pe când majoritatea zdrobitoare este protestantă. Imperiul a salvat de comunism prin regimul hitlerist, și deci el nu poate permite în afacerile lui interne inmixtiuni din afară, cum vrea Vaticanul. Iată, cine calcă stipulațiile Concordatului. Presa germană comentează pe larg acest răspuns, luând poziție ostilă față de Vatican.

Originalitate engleză. De curând Parlamentul Angliei a votat o lege curioasă, ce stărnește uimirea țărilor europene. Anume se institue funcțiunea de prim-ministru al Coroanei, cu o indemnizație anuală de vr'o 10 milioane Lei. Deci o slujbă permanentă. Dar ceea ce pare cu totul paradoxal este, că aceeași lege recunoaște și funcțiunea necesară în stat a șefului opoziției. Acesta va fi tratat de acum ca un ministru și va primi o indemnizație anuală de vre-o 2 milioane Lei.

Iată inovațiuni, cari n'ar fi cu puțință pe continent și îndeosebi la noi, unde partidele sunt așa de multe încât nici nu se mai găsesc semne electorale pentru ele. Dar mite, subsidii grase pentru șefii lor!

Al XLII. ajutor din „Fondul ajutorului preoțesc“ al Eparhiei Vadului Feleacului și Clujului în suma de 56.700 Lei s'a acordat văduvei fie iertatului preot paroh Simion Morcan din Gârda-de-sus, decedat la 6 Martie a. c.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 2833—1937.

Comunicat oficial.

Conform dispoziției Sfântului Sinod la sărbătoarea Sfântului Martir Gheorghe din 23 Aprilie crt., în toate bisericile se va celebra Liturghia înainte sfințită, cu Apostolul și Evanghelia praznicului.

La Vecernia ce va premerge Liturghiei se vor pune stihirile praznicului.

Cucernicii preoți se vor conforma prezentei dispoziții.

Cluj, la 15 Aprilie 1937.

Consiliul Eparhial.

Nr. 2524/1937.

Comunicat oficial.

Invităm organele parohiale a se conforma strict celor cuprinse în adresa Comisiunii Monumentelor istorice Nr. 318 din 3 Aprilie a. c. de cuprinsul:

„Prea Sfințite,

Comisiunea Monumentelor Istorice fiind informată că în majoritatea cazurilor vechile biserici de lemn din Transilvania și Maramurăș se vând de enoriași în loc de a se lua măsuri pentru reînvelirea lor și buna păstrare, avem onoare a ruga pe Prea Sfinția Voastră să binevoiască a dispune ca prin Protoerile acelei Eparhii să se oprească cu desăvârșire acest negoț neîngăduit de lege și care distruge mărturiile trecutului nostru.

Cu mici cheltueli aceste biserici pot fi reparate și aduse în starea bună pe care o merită sfințele lăcașuri.“

Cluj, 13 Aprilie 1937.

Consiliul eparhial.

Nr. 288—1937.

(11) 2—3

CONCURS

Pentru ocuparea parohiei vacante Orăști, din protopopiatul Lupșa, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Preotul numit va beneficia de următoarele venituri:

1. Salar dela stat, conform calificăției.
2. Stolele obicinuite.
3. Locuință corăspunzătoare, supraedificatele de lipsă și grădină de legumi.
4. Cimitirul cu pomi, 3 jugăre arător și 2 jugăre pășunat.
5. Câte 1/2 ferdelă grâu și porumb dela 115 familii, după starea materială, precum și câte 10 Lei dela fiecare familie, ca răscumpărare a zilei de clacă. Acest venit se împarte dela 20 familii cantorului și dela 10 familii crâșnicului.

Concurenții își vor trimite cere-rile, provăzute cu documentele de lipsă, dintre cari nu poate lipsi actul de învoire a P. Sf. S. Episcopului, în termenul amintit mai sus, subscri-sului oficiu. În parohie candidații se pot prezenta după prealabilă avizare a acestui oficiu.

Baia-de-Arieș, la 24 Martie 1937.

Oficiul protopopesc al tractului Lupșa în înțelegere cu consiliul parohial.

Vasile Șpan, protopop.

Tipografia Partiei ortodoxe române, Cluj.

AVIZ! Subsemnatul aduc la cunoștința O. Domni

Preoți, că în atelierul meu de croitorie din Cluj, Str. Regina Maria 48, se confecționează: **REVERENZI PREOȚEȘTI** din stofe fine, cu prețul dela 1500 Lei; **ORNATE** cu prețul dela 3000 Lei; **PRAPORI** cu prețuri moderate, — precum și **costume bărbătești.**

Rog binevoitorul sprijin al Cu deosebită stimă On. preoțimi, garantând de confecționarea frumoasă și durabilă. **MIHAIL MUNTEAN,** croitor.